

prevent

ARBETSMILJÖ | SAMVERKAN
SVENSKT NÄRINGSLIV, LO & PTK

ARBETSMILJÖINDIKATOR 2024

Så svarade chefer och skyddsombud/arbetsmiljöombud

Innehåll

3

Förord

4

Sammanfattning

5

Arbetsmiljöarbetet generellt

10

Den fysiska arbetsmiljön

13

Organisatorisk och social arbetsmiljö

16

Behovet av arbetsmiljökunskaper

19

Om undersökningen

20

Bakgrund

23

Tips och råd från Prevent

© 2024
Telefon
E-post
Webb

Prevent - Arbetsmiljö i samverkan Svenskt Näringsliv, LO & PTK
08- 402 02 00
kundservice@prevent.se
www.prevent.se

Förord

Arbetsmiljöarbetet handlar i grunden om allas rätt till säkra och hälsosamma arbetsplatser där människor mår bra och trivs. Ett aktivt hälsofrämjande arbetsmiljöarbete har inga förlorare, bara vinnare. De anställda, företagen och samhället – alla är vinnare. Prevent arbetar för att hjälpa företagen att bli framgångsrika genom att utveckla och tillhandahålla checklistor, nyheter, utbildningar, böcker och mycket mer för att stödja ett aktivt lokalt arbetsmiljöarbete i samverkan.

Arbetsmiljöindikatorn är en av källorna för att ta pulsen på hur chefer och skyddsombud ser på arbetsmiljöarbetet och samverkan. Undersökningen består av 1 000 telefonintervjuer med chefer och skyddsombud inom privat sektor. Frågorna är identiska med tidigare undersökningar för att få en indikation på om det sker förskjutningar i värderingar. Att förstå behoven och förutsättningarna på arbetsplatserna är en nyckelfaktor för att utveckla rätt stöd på rätt sätt.

Årets undersökning indikerar att arbetsmiljöarbetet fungerar väl på många arbetsplatser och att frågorna ligger rekordhøgt upp på agendan. Samarbetet mellan chefer, skyddsombud och anställda ser också ut att fungera väl. Bilden är inte likadan överallt och det finns skäl att vara

försiktig med att tolka resultaten utan vidare analys.

Rapporten gör inte anspråk på att spegla den "sanna" bilden, men det är en bild som vi hoppas kan användas i många olika sammanhang av alla som är engagerade i att förstå och bidra till ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv.

Maria Schönefeld
Verkställande direktör, Prevent
Stockholm i juni 2024

Sammanfattning

SYFTE

Undersökningens syfte är att ta reda på vad chefer och skyddsombud/arbetsmiljöombud anser om arbetsmiljöarbetet på deras arbetsplats.

GENERELLT ARBETSMILJÖARBETE

Årets arbetsmiljöindikator visar att området arbetsmiljö fortsatt är en prioriterad och viktig del av arbetslivet. 77 % instämmer i att de har en väl fungerande process för det löpande systematiska arbetsmiljöarbetet, 2022 låg denna andel på 72 %.

Det är även en något högre andel som svarar att de gör en årlig uppföljning av arbetsmiljöarbetet (2024: 81 %, 2022: 77 %).

Frågor om det generella arbetsmiljöarbetet bedöms på flera områden lika bra som Arbetsmiljöindikatorn 2022. Kunskaperna om arbetsmiljöriskerna på arbetsplatsen är goda (88 %). Likaså uppges arbetsmiljöarbetet ha hög prioritet (84 %). Jämfört med 2022 ser vi att en större andel tycker att det är tydligt vem som gör vad i arbetsmiljöarbetet (2024: 77 %, 2022: 72 %). Denna uppfattning är störst bland mindre bolag med 5–20 anställda (82 %). Denna ökning visar att arbetsmiljöarbetet har en stabil ställning på arbetsplatserna.

Samverkan mellan chefer och skyddsombud/arbetsmiljöombud anses fungera bra. Andelen som instämmer i detta är 87 %, och den är lika stor bland både skyddsombud/arbetsmiljöombud och chefer.

78 % uppger att arbetsmiljöfrågor diskuteras löpande med anställda på arbetsplatsträffar eller liknande.

DEN FYSISKA ARBETSMILJÖN

När det kommer till arbetet med den fysiska arbetsmiljön är det generellt en hög andel som anser att det fungerar bra. Närmare nio av tio företag (89 %) instämmer i att de jobbar aktivt med den fysiska arbetsmiljön, för att förbygga så att det inte sker olyckor eller skador på arbetsplatsen. 84 % anser sig vara bra på att fånga upp och bedöma risker i den fysiska arbetsmiljön.

En fortsatt hög andel uppger att de är bra på att åtgärda fysiska arbetsmiljörisker (87 %). Det är något större andel bland mindre företag som instämmer i detta. Sedan 2022 ser vi goda tecken från arbetsmiljöarbetet. Det är nämligen en större andel som 2024 instämmer i att de har en bra fysisk arbetsmiljö. Andelen har gått från 78 % 2022 till 83 % 2024.

DEN ORGANISATORISKA OCH SOCIALA ARBETSMILJÖN

Frågor som rör den organisatoriska och sociala arbetsmiljön har fått allt mer fokus. Åtta av tio företag (2024: 80 %, 2022: 77 %) svarar att de aktivt arbetar med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön för att förebygga arbetsrelaterad sjukdom och ohälsa på arbetsplatsen.

Allt fler anser sig också vara bra på att fånga upp och bedöma risker i den organisatoriska och sociala arbetsmiljön (2024: 73 %, 2022: 69 %). Tre av fyra tycker även att de är bra på att arbeta med att åtgärda dessa arbetsmiljörisker (74 %).

När det kommer till det övergripande påståendet "Vi har en bra organisatorisk och social arbetsmiljö" ser vi återigen en hög andel företag som instämmer, 84 %. Vi ser även här att mindre bolag ger högre andel instämmande i en god organisatorisk och social arbetsmiljö.

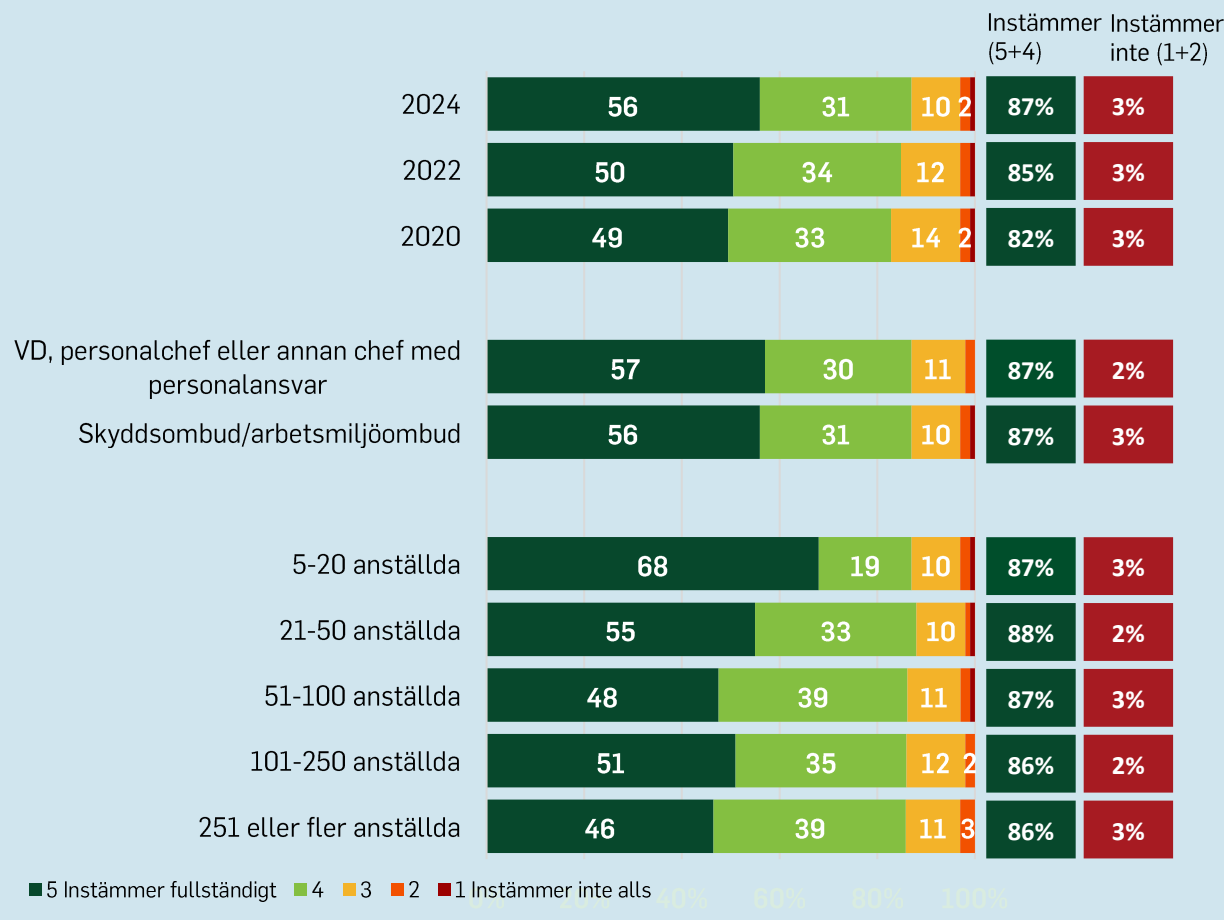
Arbetsmiljöarbetet generellt

På följande sidor kommer resultat om arbetsmiljön generellt. Samtliga sidor har samma fråga men olika påståenden.

FRÅGA: Bedöm hur väl följande påståenden stämmer in generellt på arbetsmiljöarbetet på er arbetsplats:

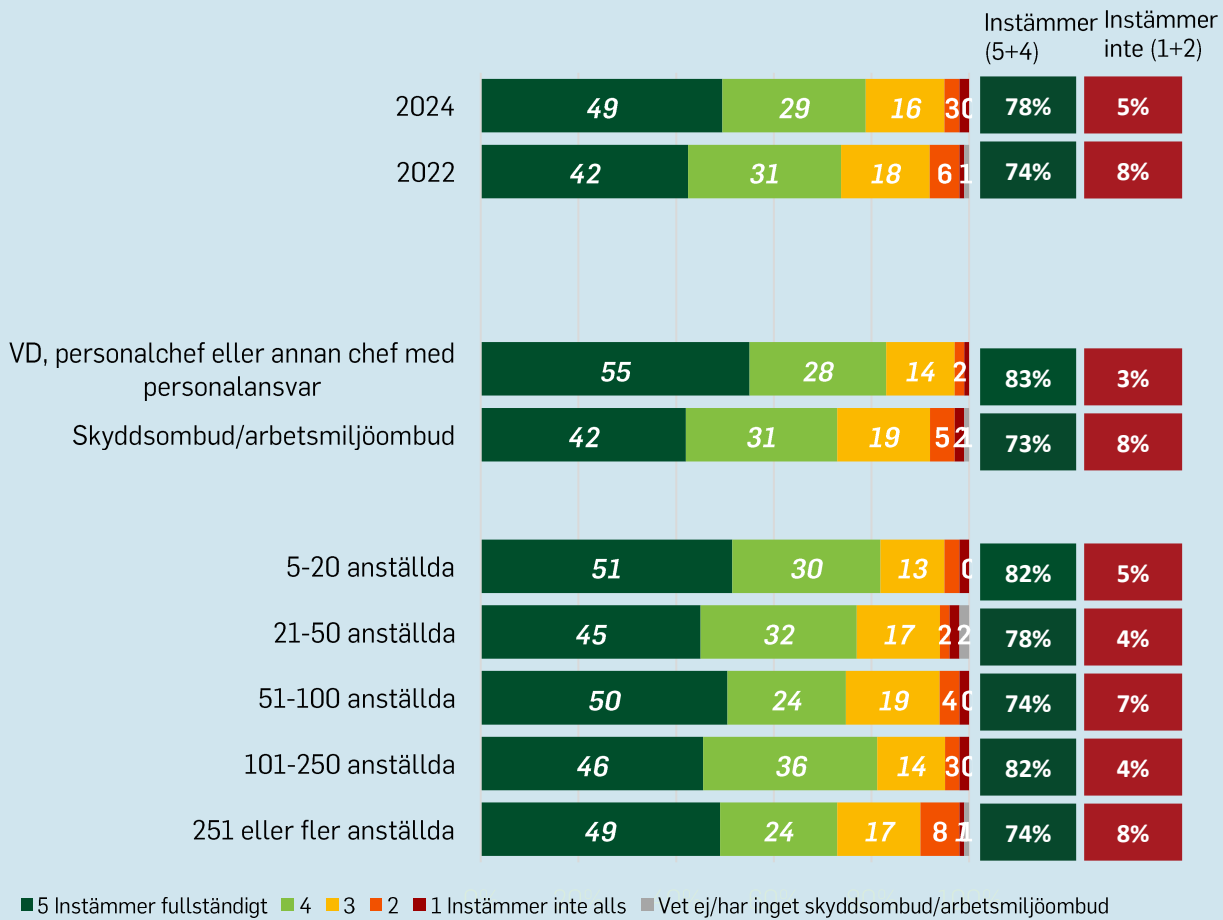
Nära nio av tio upplever väl fungerande samverkan mellan chefer och skyddsombud/arbetsmiljöombud

Vi har en väl fungerande samverkan mellan chefer och skyddsombud/arbetsmiljöombud

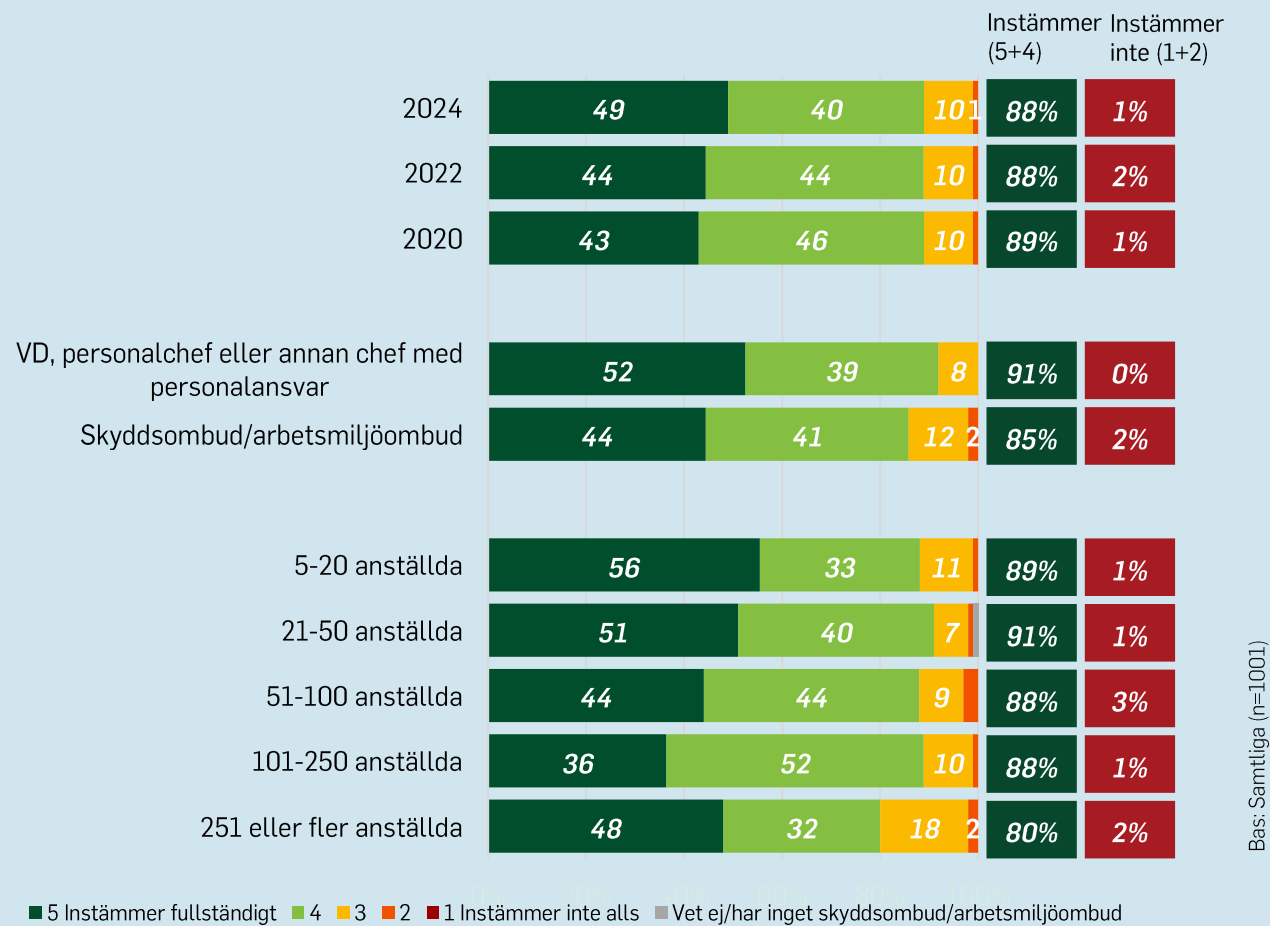
Drygt tre av fyra diskuterar arbetsmiljöfrågor löpande med anställda på arbetsplatsträffar eller liknande

Arbetsmiljöfrågor diskuteras löpande med anställda på arbetsplatsträffar eller liknande (Ny fråga 2022).

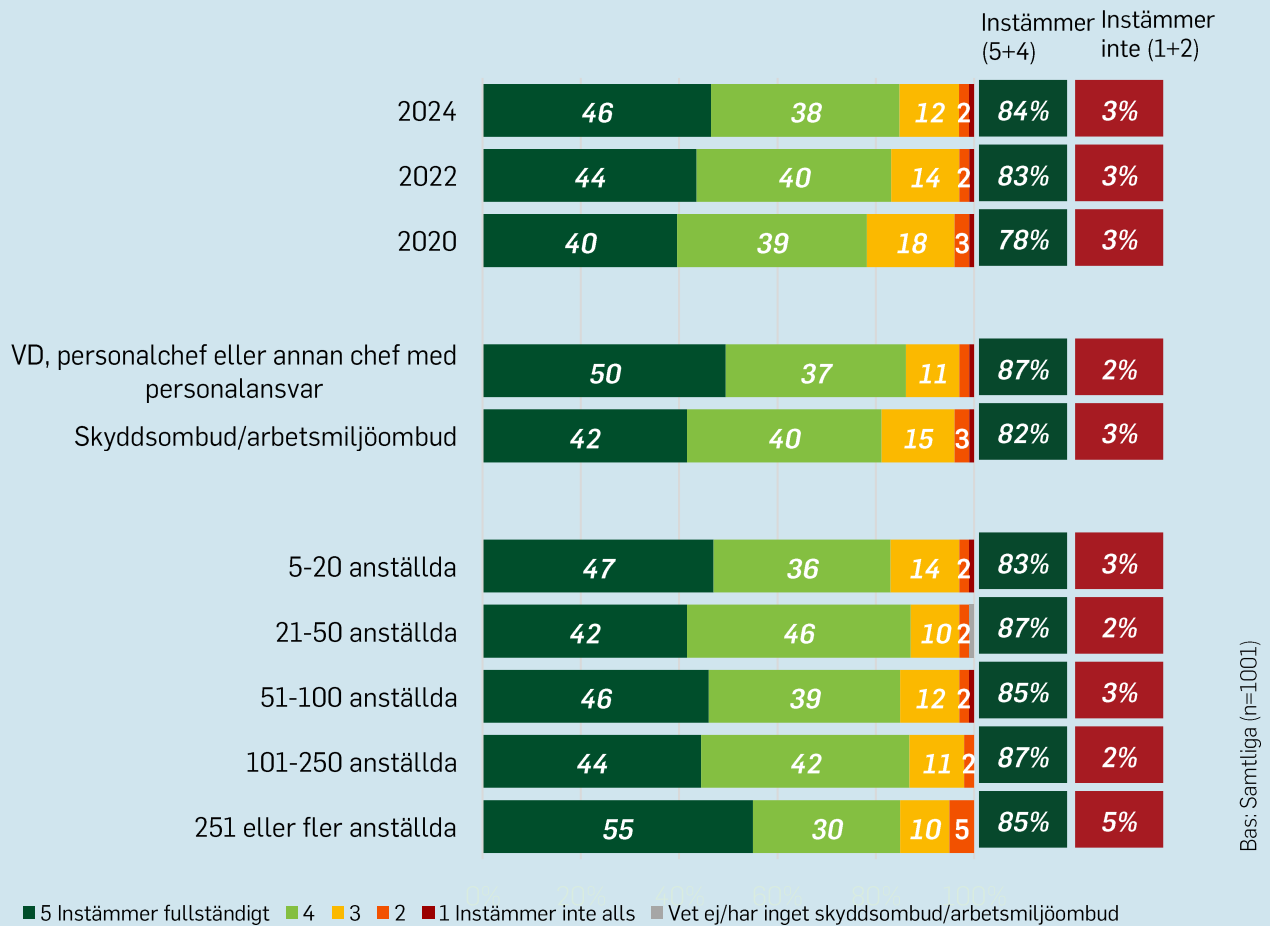
Nära nio av tio svarar att de har goda kunskaper om arbetsmiljöriskerna på deras arbetsplats

Vi har goda kunskaper om arbetsmiljöriskerna på vår arbetsplats

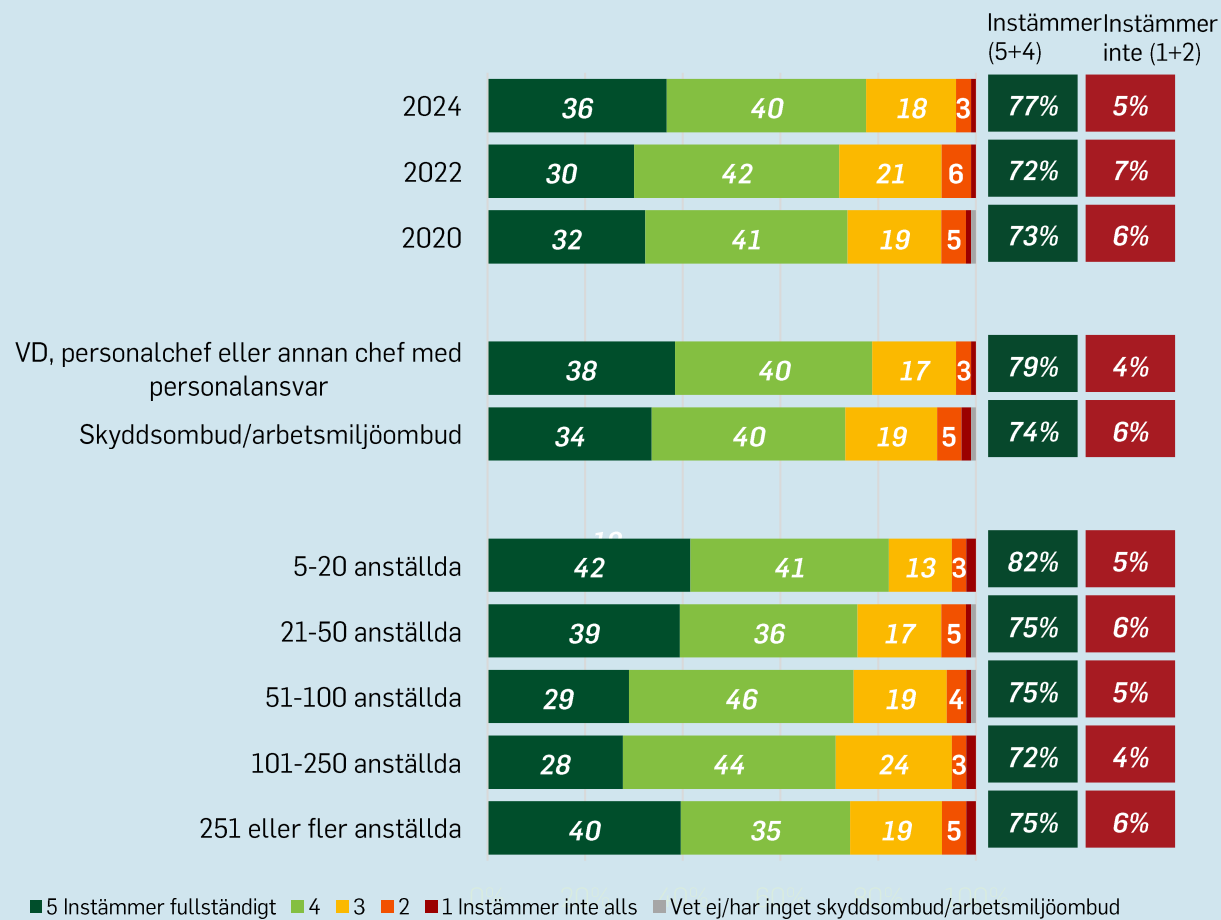
Drygt åtta av tio uppger att arbetsmiljöarbetet har hög prioritet på deras arbetsplats

Arbetsmiljöarbetet har hög prioritet hos oss

Drygt tre av fyra anser att det är tydligt vem som gör vad i arbetsmiljöarbetet

Det är tydligt vem som gör vad i arbetsmiljöarbetet

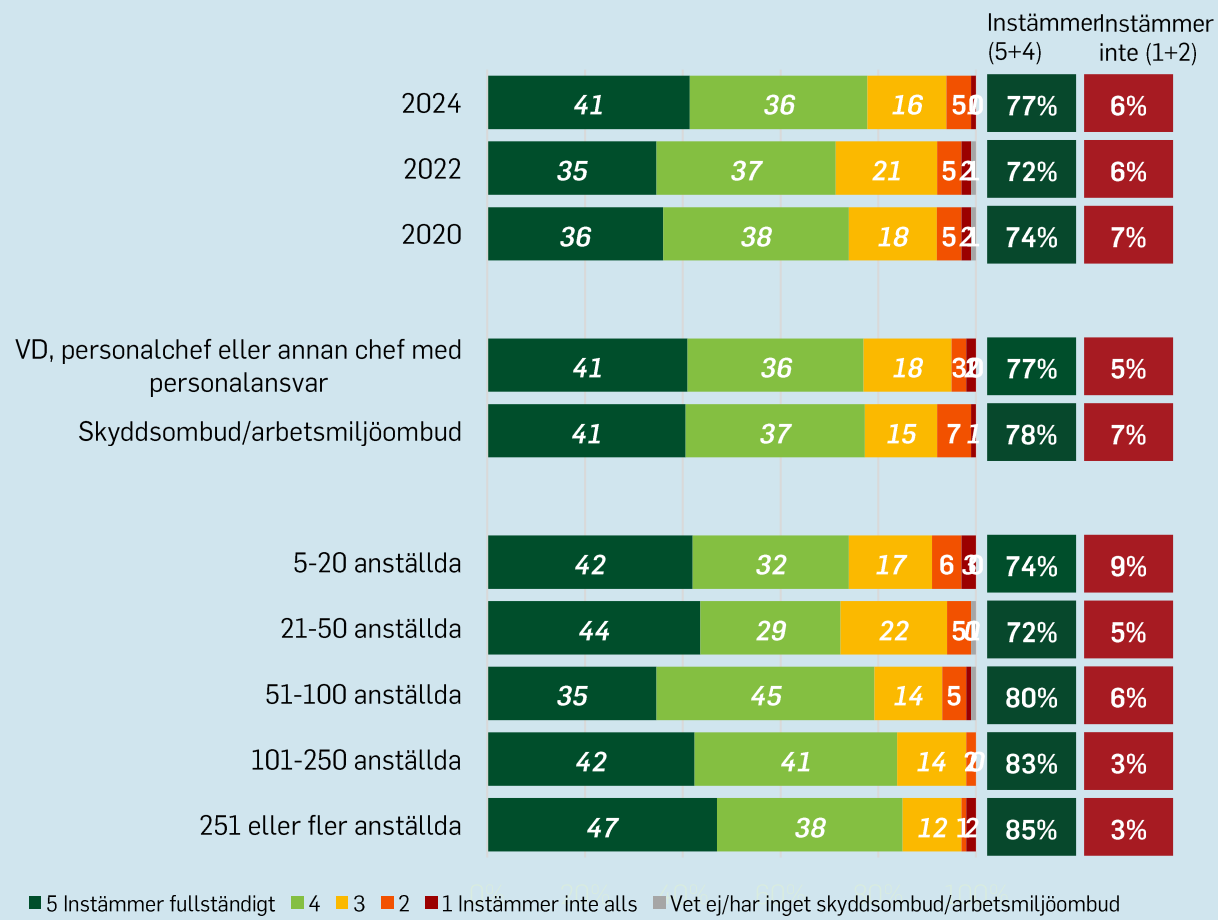

Bas: Samtliga (n=1001)

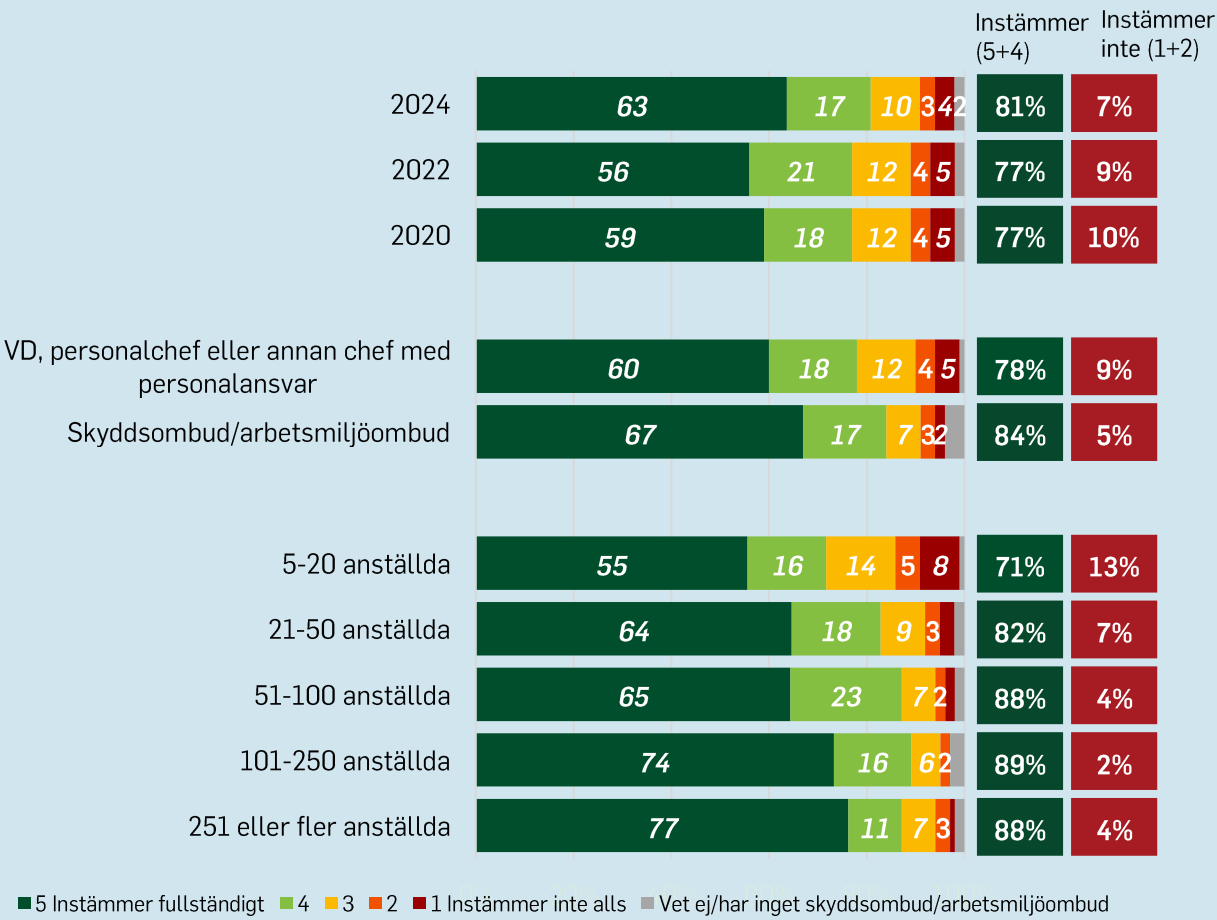
Tre av fyra har en väl fungerande process för det systematiska arbetsmiljöarbetet

Vi har en väl fungerande process för det löpande systematiska arbetsmiljöarbetet (undersöka, riskbedöma, åtgärda och följa upp)

Drygt åtta av tio gör en årlig uppföljning av arbetsmiljöarbetet

Vi gör en årlig uppföljning av arbetsmiljöarbetet

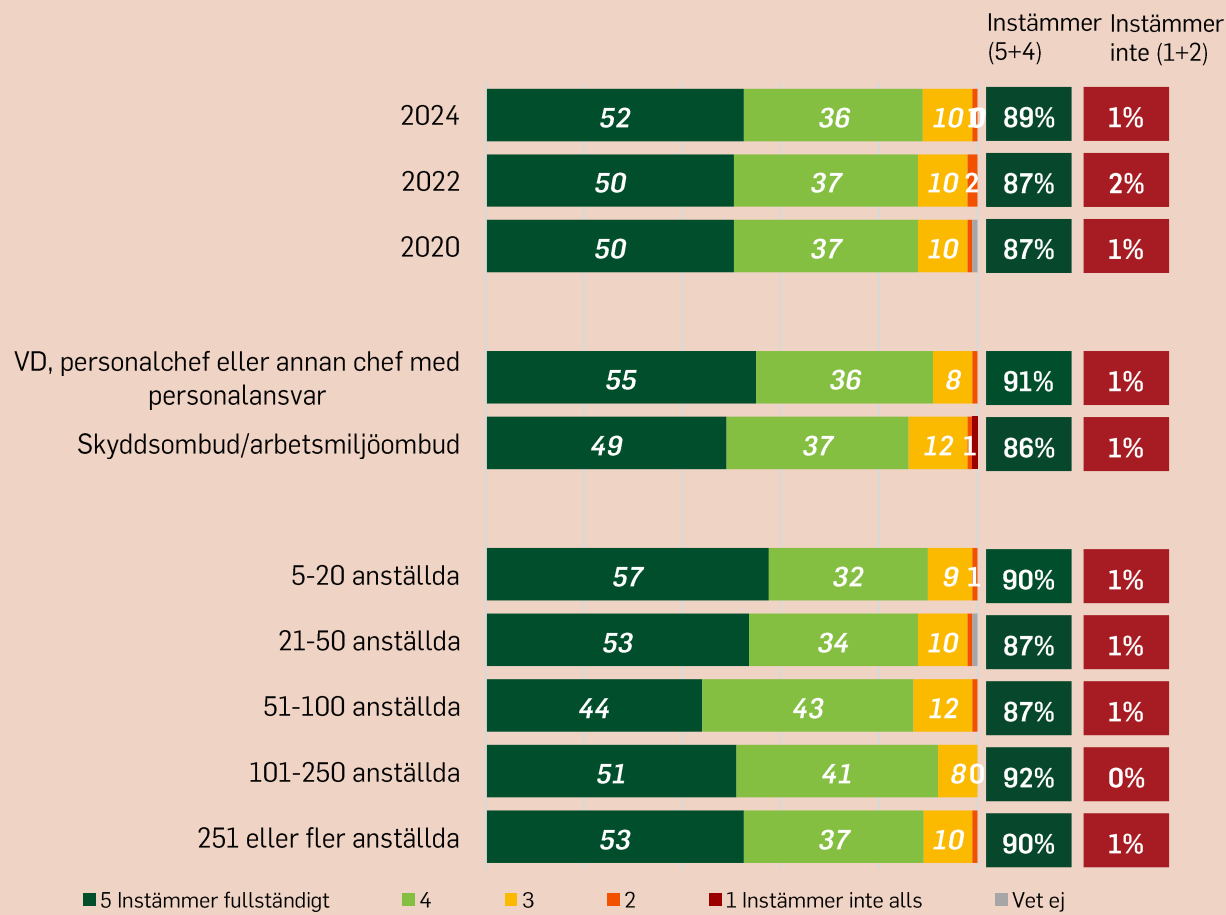
Den fysiska arbetsmiljön

På följande sidor kommer resultat om den fysiska arbetsmiljön generellt. Samtliga sidor har samma fråga men olika påståenden.

FRÅGA: Nu följer några frågor om det fysiska arbetsmiljöarbetet på er arbetsplats (med fysisk arbetsmiljö menar vi till exempel, belysning, buller, smitta, temperatur, ventilation, arbetsställningar, maskiner och lyft)

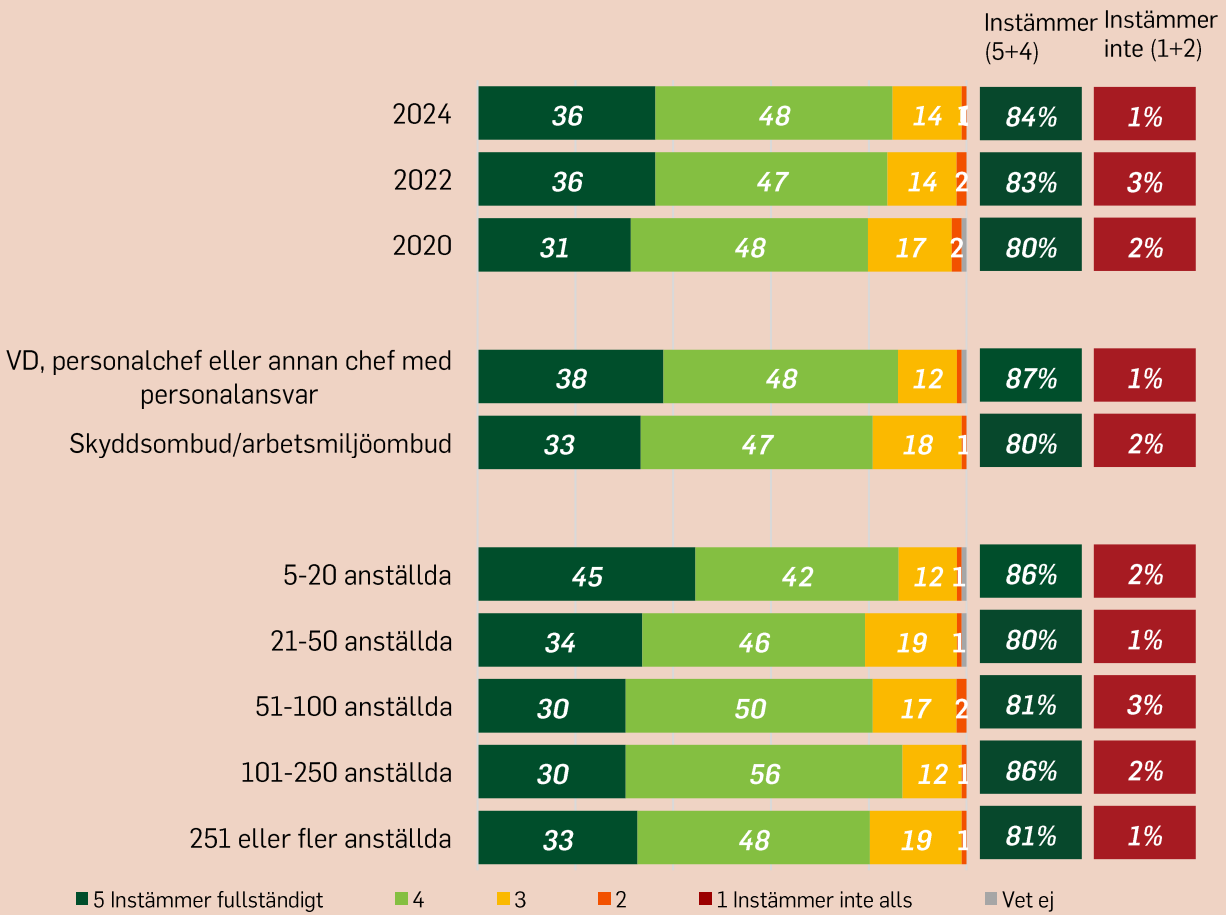
Nästan nio av tio arbetar aktivt med den fysiska arbetsmiljön

Vi arbetar aktivt med den fysiska arbetsmiljön för att förebygga så att det inte sker olyckor eller skador på arbetsplatsen

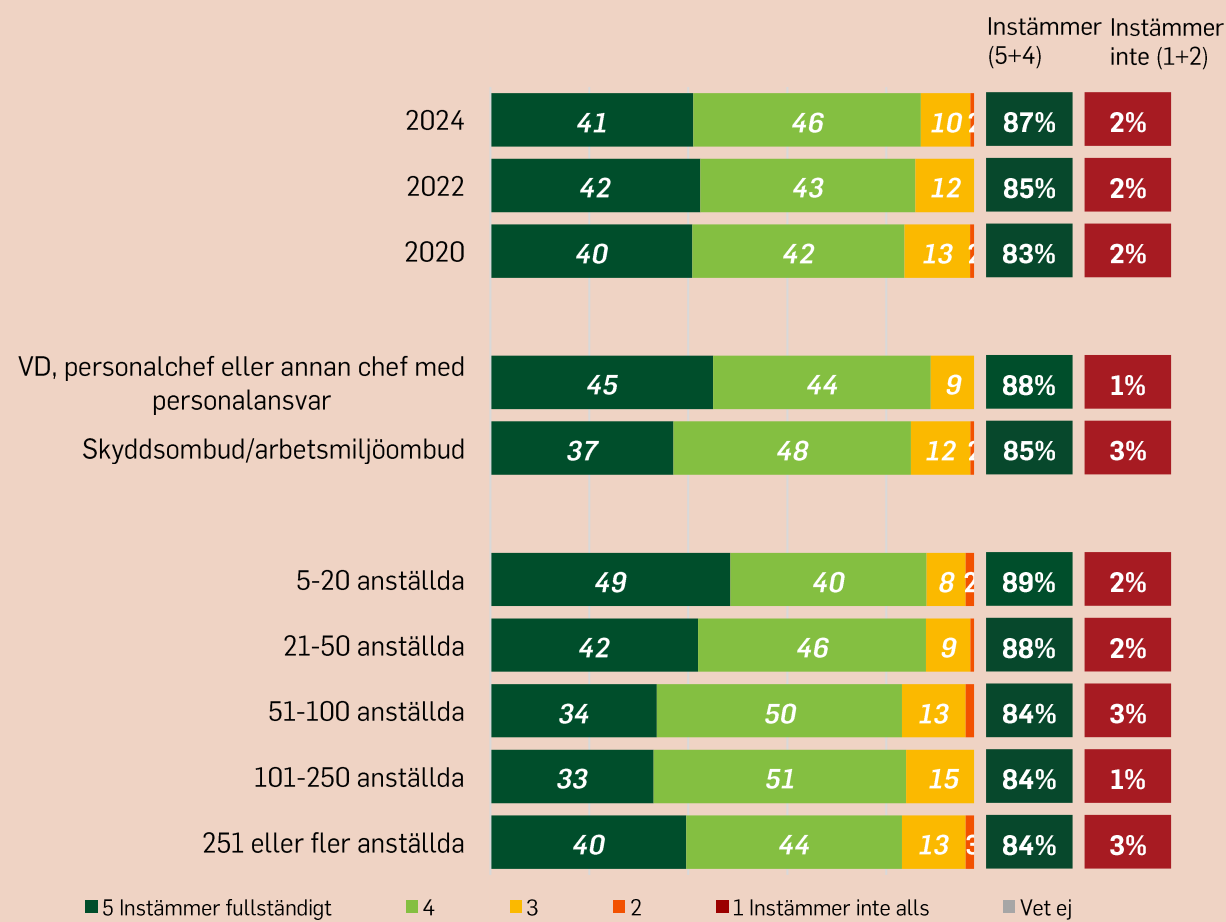
Drygt åtta av tio svarar att de är bra på att fånga upp och bedöma risker i den fysiska arbetsmiljön

Vi är bra på att fånga upp och bedöma risker i den fysiska arbetsmiljön.
2020 - Vi är bra på att riskbedöma den fysiska arbetsmiljön på arbetsplatsen

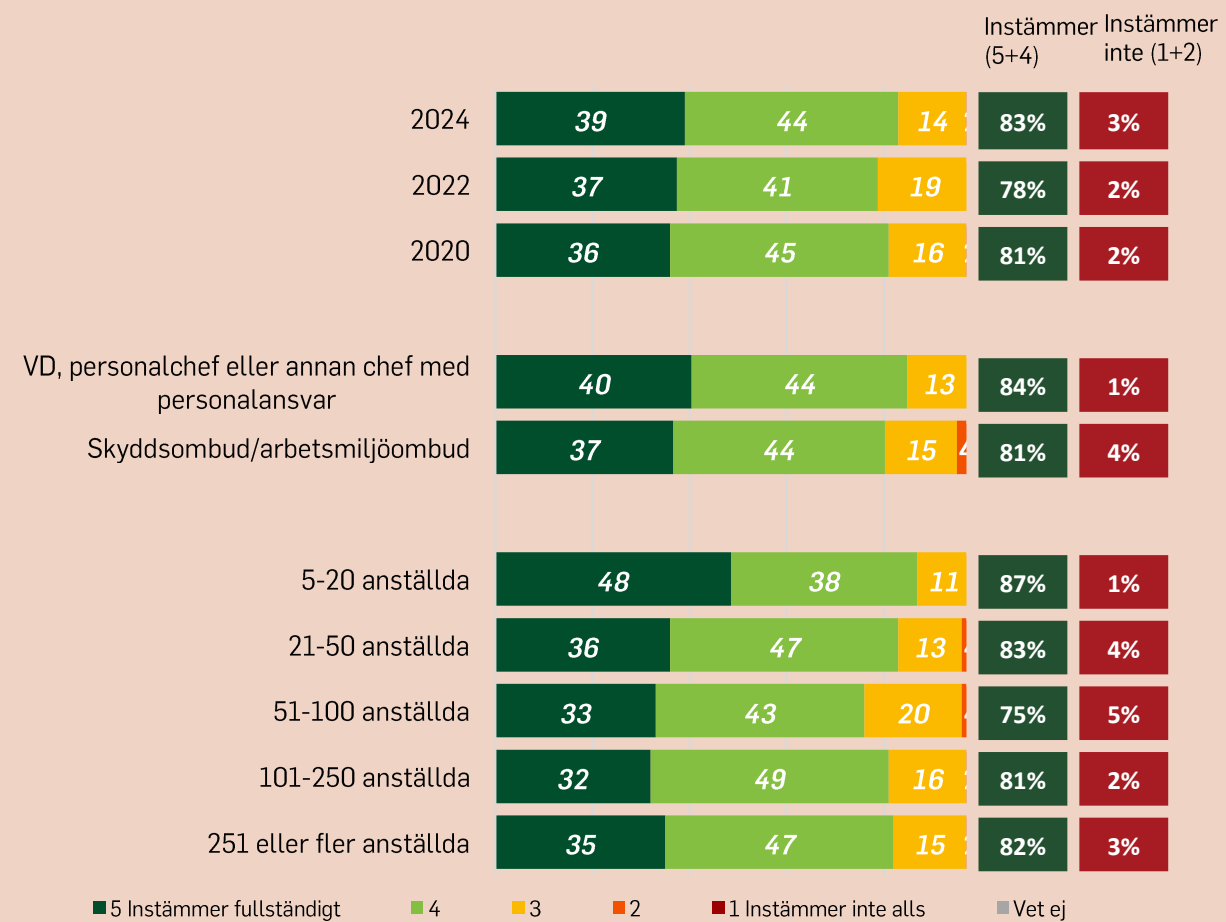
Nära nio av tio uppger att de är bra på att åtgärda fysiska arbetsmiljörisker

Vi är bra på att åtgärda fysiska arbetsmiljörisker

Drygt åtta av tio anser att de har en bra fysisk arbetsmiljö

Vi har en bra fysisk arbetsmiljö.

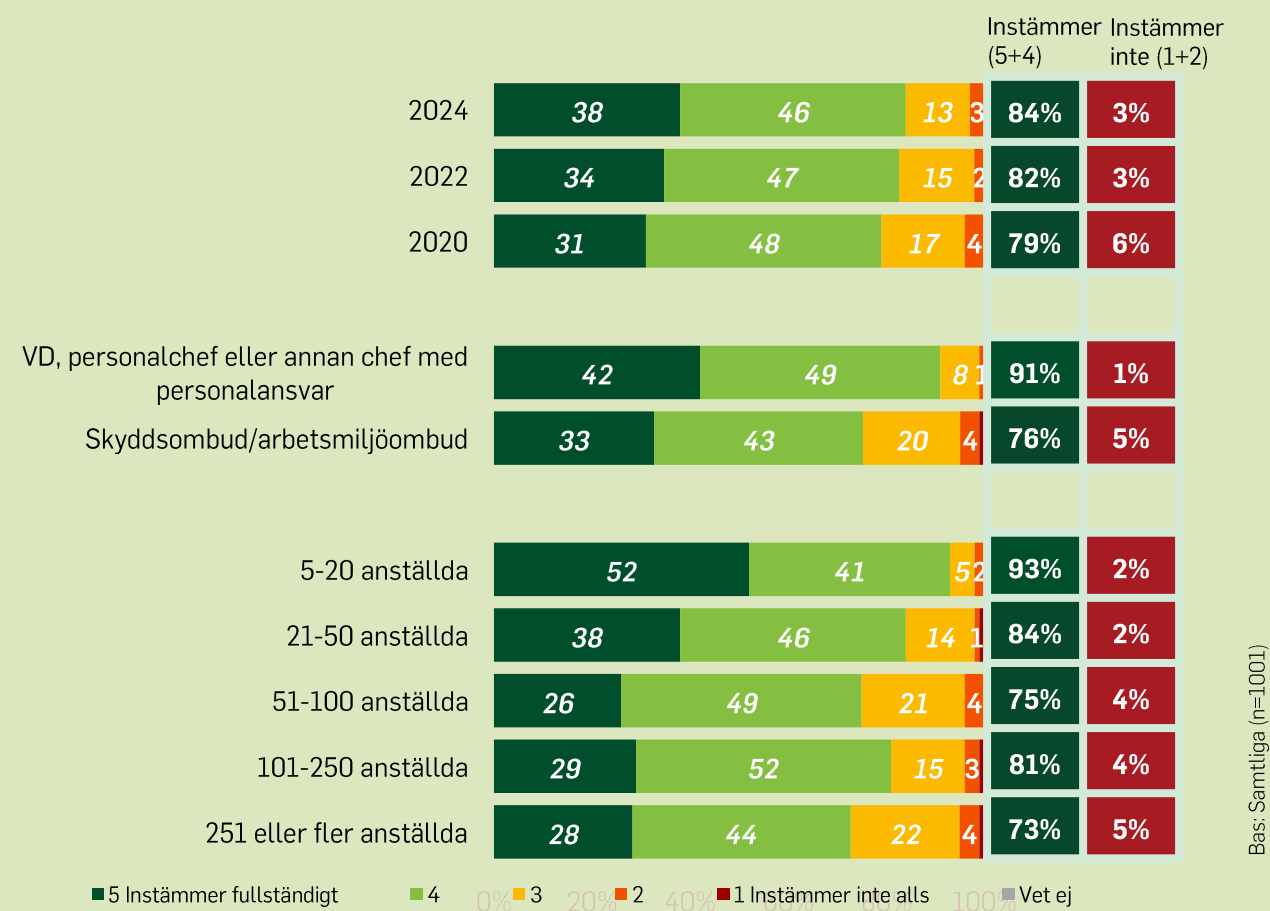

Organisatorisk och social arbetsmiljö

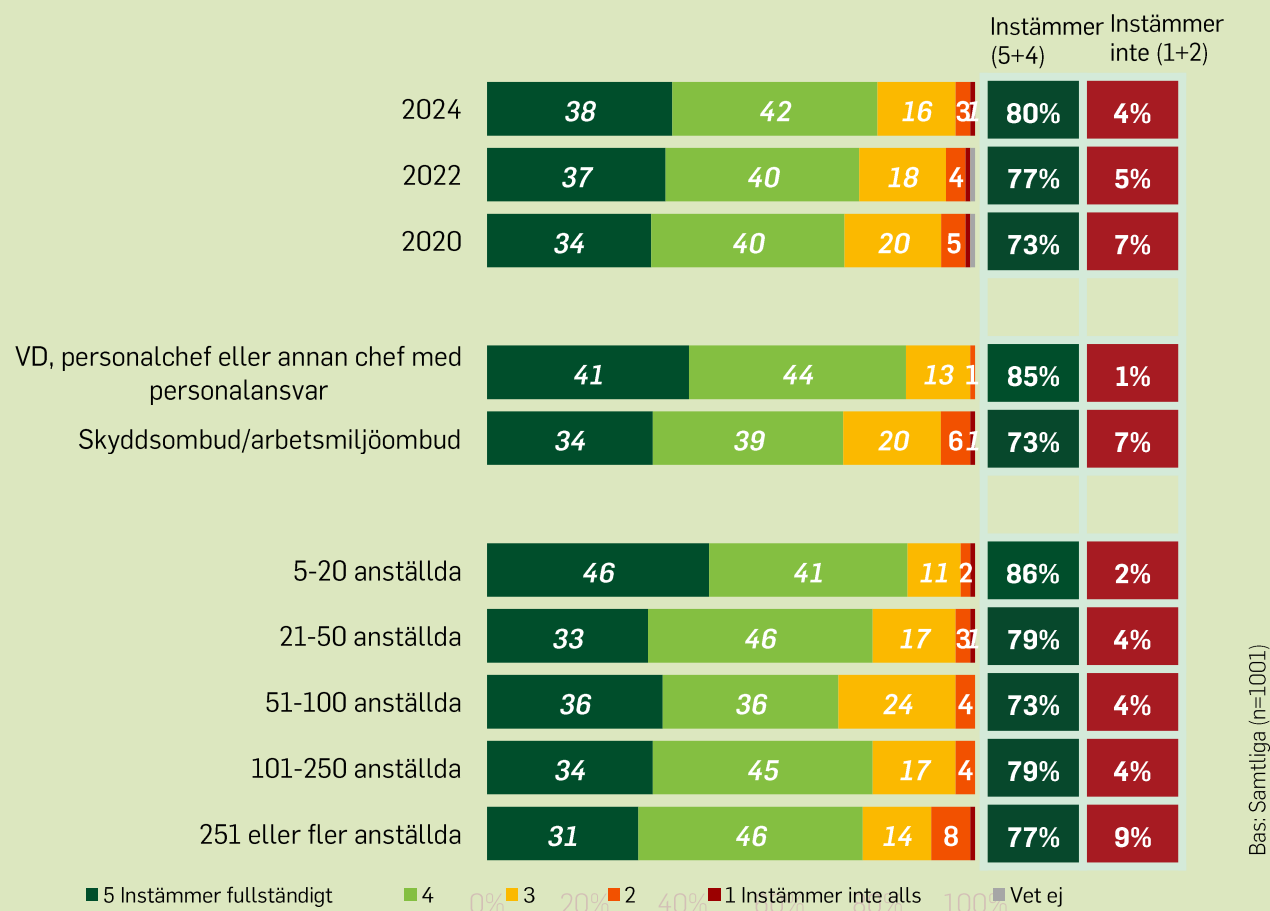
Åtta av tio anser sig ha en bra organisatorisk och social arbetsmiljö på arbetsplatsen idag

Vi har en bra organisatorisk och social arbetsmiljö
2020 - Vi har en bra organisatorisk och social arbetsmiljö på arbetsplatsen idag

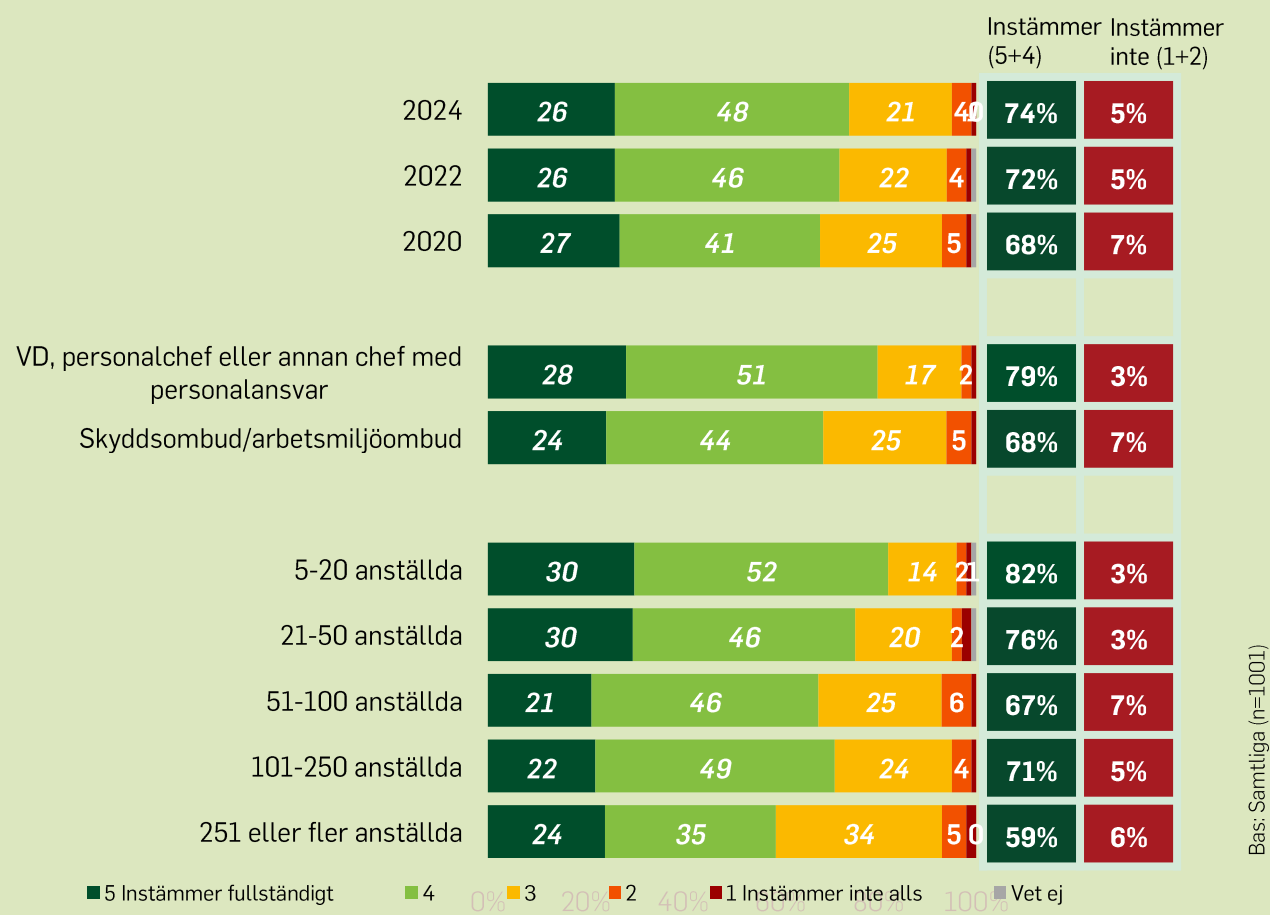
Åtta av tio företag arbetar aktivt med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön

Vi arbetar aktivt med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön för att förebygga arbetsrelaterad sjukdom och ohälsa på arbetsplatsen

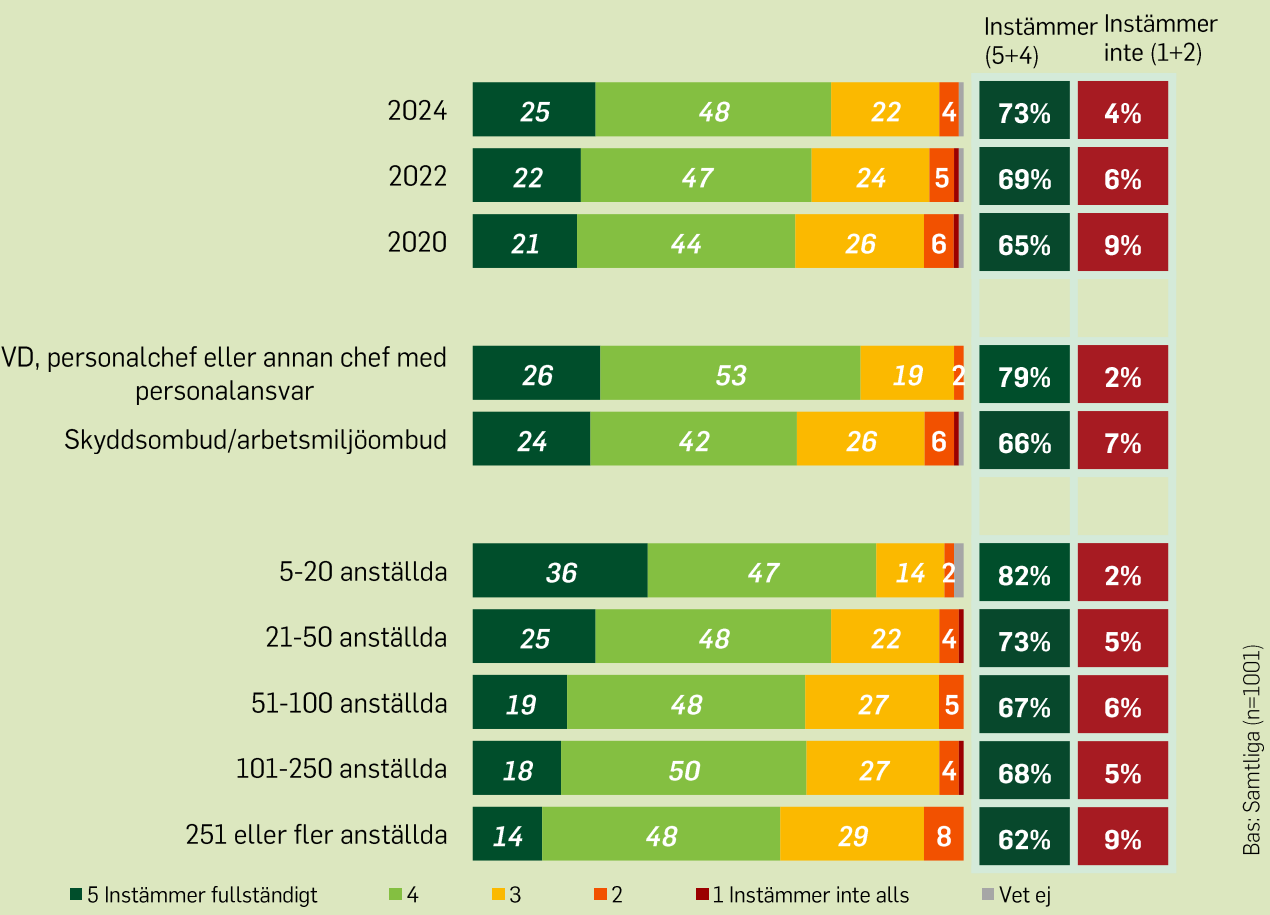
Tre av fyra anser sig vara bra på att åtgärda organisatoriska och sociala arbetsmiljörisker

Vi är bra på att åtgärda organisatoriska och sociala arbetsmiljörisker

Drygt sju av tio anser sig vara bra på att bedöma och fånga upp risker i den organisatoriska och sociala arbetsmiljön

Vi är bra på att fånga upp och bedöma risker i den organisatoriska och sociala arbetsmiljön

Behovet av arbetsmiljökunskap

Spontana kommentarer om områden där man vill ha mer kunskap om arbetsmiljö

Fråga: Inom vilka områden behöver du mer kunskap när det gäller arbetsmiljö?

ETT URVAL AV CITAT:

- ” Psykosociala är svår att ta på, det är många tyckanden från många håll. Lättare med maskiner och sådant som går att ta på.
- ” Det psykosociala om man tänker på stress och utmattningsom som är svårare att upptäcka i god tid.
- ” Jag behöver jättemycket kunskap, även om jag kan en del och har erfarenhet, men nafsar på yta. Mer djupgående kunskap.
- ” Jag behöver mer kunskap om psykisk ohälsa och arbetsmiljö.
- ” Jag har god koll, men när det gäller lagändringar skulle jag vilja få bättre information via till exempel lagen.nu.
- ” Gå färdigt min utbildning, att jag vill kunna mer om den fysiska arbetsmiljön, vad är fel och vad är rätt, och vad är riskerna.
- ” Det är egentligen hela arbetsmiljölagen. Den behöver jag fördjupa mig i.
- ” Buller, kan bli bättre på kontorsergonomi.

BAS: Samtliga (n=1000)

Huvudinsikter:

Organisatorisk och social arbetsmiljö

Förebyggande arbete och risker

Klarhet och vägledning gällande lagar och regleringar

Fysisk arbetsmiljö, som ergonomi, farliga ämnen och buller

Spontana kommenterar om utmaningarna i arbetsmiljön framöver

FRÅGA: Vad ser du som den största utmaningen i er arbetsmiljö framöver?

ETT URVAL AV CITAT:

- ” Den psykosociala biten, konflikter som uppstår, svårt att förutse hur konflikter uppstår, alla är ju olika.
- ” Det är den psykiska ohälsan i samband med växande organisation.
- ” Det är den psykosociala. Det är folks dåliga mående spiller över på arbetsplatsen i kombination med stress.
- ” Att hantera stress på grund av ojämn arbetsbelastning.
- ” Det är att samla gruppen, få gemenskap på arbetsplatsen för att flera jobbar på andra ställen, distansarbete, det är utmaningen.
- ” Det är främst ljudnivån och landskapet är inte optimalt, hur man ska begränsa ljudet så att inte medarbetare blir störda av det.
- ” Det är efterlevnad av företagets arbetsmiljöinstruktioner det vill säga vi får bra arbetsmiljöinstruktioner, olyckor och så vidare, men sen ska det kommuniceras ut och efterlevas också.
- ” Det kommer vara en omorganisation och då kommer förändringsarbetet bli en utmaning.

BAS: Samtliga (n=1000)

Huvudinsikter:

Organisatorisk och social arbetsmiljö

Arbetsbelastning och stress

Fysisk arbetsmiljö och ergonomi

Organisatoriska förändringar och efterlevnad av regler

Om undersökningen

Arbetsmiljöindikatorn har genomförts av Novus på uppdrag av Prevent. Undersökningens syfte har varit att öka kunskapen om hur VD/chefer och skyddsombud/arbetsmiljöombud inom det privata näringslivet upplever arbetsmiljöarbetet och arbetsmiljön på sitt företag. Arbetsmiljöindikatorn är en uppföljande undersökning som har genomförts vartannat år sedan 2014*.

Målgrupperna för undersökningen är:

- 1) VD eller annan chef med personalansvar.
- 2) Skyddsombud och arbetsmiljöombud på svenska företag.

Undersökningen är genomförd via telefonintervjuer, av ett partnerföretag till Novus som därmed tar fullt ansvar för kvalitet och genomförande. Urvalet har köpts in av Novus Partnerföretag. Totalt genomfördes 1001 intervjuer.

Fältperioden för undersökningen var 14 februari – 15 mars 2024.

Ser vi till fördelningen av de svarande är den skillnad vi kan se jämfört med tidigare undersökning år 2022 följande:

Fördelning på funktion (vägd):
Chefer: 537 st. (584 st. 2022).
Skyddsombud/arbetsmiljöombud: 464 st. (416 st. 2022).

Denna fördelning är vägd efter 2022 års tillvägagångssätt där bransch och antal anställda är vägda.

*Undersökningarna 2014, 2016 och 2018 genomfördes av Kantar Sifo. Övriga undersökningar har genomförts av Novus.

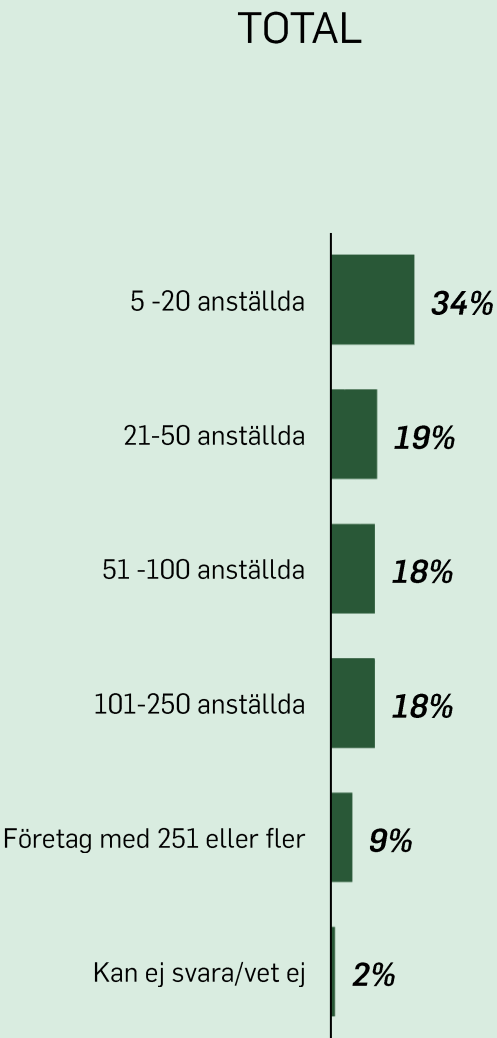
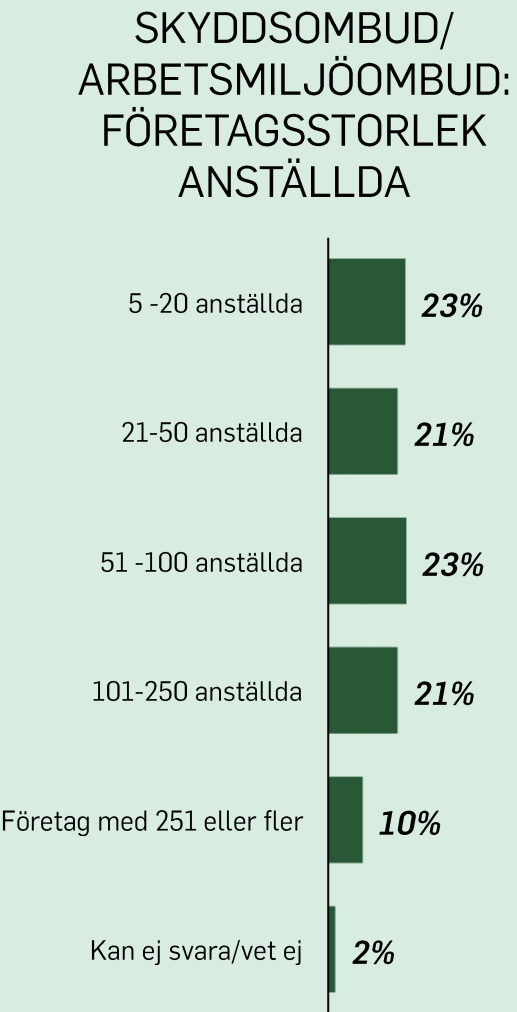
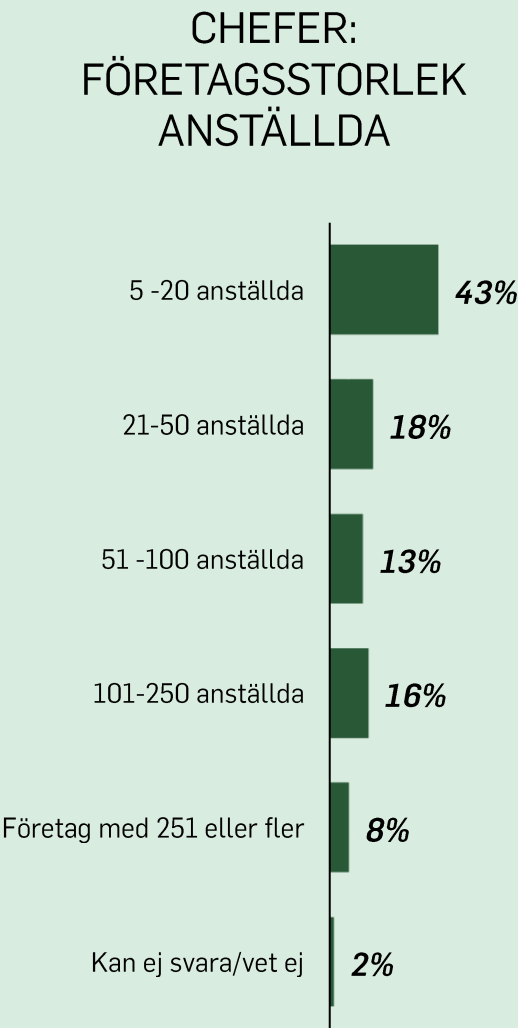
VÄGNING

I syfte att få lika stora baser på de olika storleksklasserna på företagen har resultatet vägts enligt 2022 års mätning på befattning, branscher och antal anställda.

Bakgrund

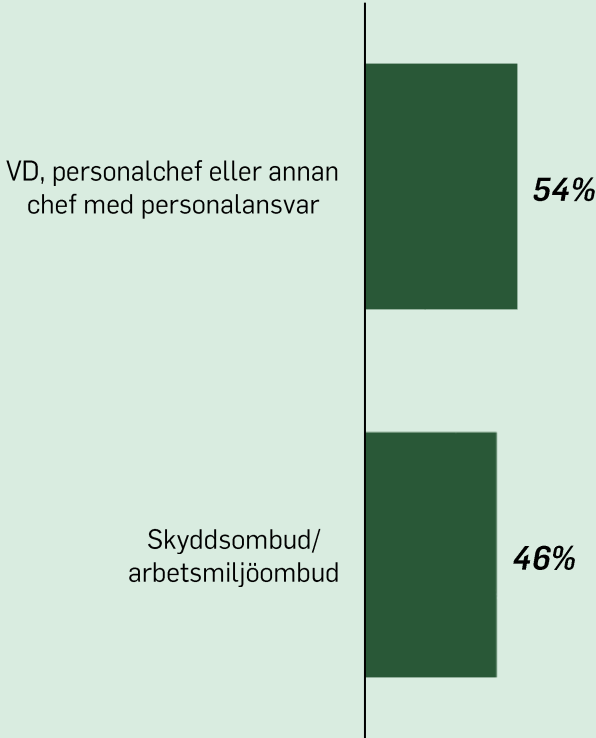
Bakgrund 1.1

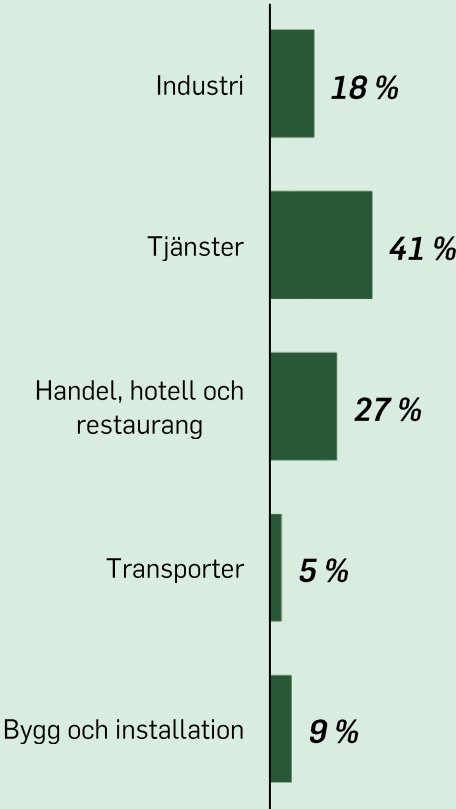
BAS: Samtliga (n=1001)

Bakgrund 1.2

BEFATTNING (vägda
siffror)

BRANSCH

BAS: Samtliga (n=1001)

Tips och råd från Prevent

Prevents tips och råd för ett framgångsrikt arbetsmiljöarbete

Här finns goda råd om vad du som vill förändra och förbättra arbetsmiljön kan tänka på. Det finns också konkreta tips på utbildningar, böcker och verktyg som utgör ett bra stöd i arbetsmiljöarbetet.

GE CHEFER OCH SKYDDSOMBUD UTBILDNING I ARBETSMILJÖ

Kunskap är en grundbult i arbetsmiljöarbetet. Av resultaten framgår att fler företag kan behöva höja arbetsmiljökompetensen hos både chefer och skyddsombud. Och intresset för att utbilda sig i arbetsmiljö är starkt. Klassrumsutbildningar, lärarledda distansutbildningar och webbutbildningar i egen takt: www.prevent.se/utbildningar

UPPMÄRKSAMMA ORGANISATORISKA OCH SOCIALA ARBETSMILJÖFRÅGOR

Psykisk ohälsa är i dag den främsta anledningen till sjukskrivning. 2016 kom föreskrifter från Arbetsmiljöverket om den organisatoriska och sociala arbetsmiljön (OSA). Undersökningen pekar på att arbetet med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön förbättrats sedan tiden före pandemin. Men det finns alltid mer att göra för att bli ännu bättre. Här finns utbildningar, böcker och verktyg om OSA: www.prevent.se/osa

Nytt för i år är att medarbetarenkäten om OSA har gjorts om för att ytterligare matcha arbetsplatsernas behov. Både frågor och teknik har moderniserats. Enkäten är kostnadsfri och svaren anonyma.

Det finns också en ny checklista om OSA, där man kan stämma av fråga för fråga att man har de rutiner och arbetssätt på plats som krävs enligt reglerna.

SKAPA STRUKTURER FÖR ETT BRA ARBETSMILJÖARBETE

I ett bra arbetsmiljöarbete behövs strukturer som främjar arbetsmiljöarbetet och samarbetet. Att ha kollektivavtal och utse skyddsombud är en god grund som underlättar den samverkan mellan arbetsgivare och anställda som den svenska modellen vilar på. För den som vill veta mer om rättigheter, skyldigheter, uppdrag och samverkan är boken "Bättre arbetsmiljö - chefens och skyddsombudets roll" ett bra tips: www.prevent.se/utbildningar-produkter/bocker

SKAPA DELAKTIGHET

Delaktighet är en viktig friskfaktor i arbetslivet, och det är dessutom ett bra sätt att utveckla arbetsmiljön. Genom att de anställda regelbundet får information och möjlighet att diskutera viktiga frågor på arbetsplatsen främjas hälsan samtidigt som organisationen får viktiga bidrag i arbetsmiljöarbetet.

Inkludo – för en schysstare arbetsplats. Spela Inkludo för att sätta igång diskussioner om hur ni har det på jobbet i dag och hur ni skulle vilja ha det: www.prevent.se/inkludo

Jobbsnackisar är korta filmklipp om ämnen som stress och hjärnvänlig arbetsmiljö. Använd dem som pratstartare för att få igång ett samtal om arbetsmiljön i arbetsgruppen: www.prevent.se/jobbsnackisar

ARBETA SYSTEMATISKT MED ARBETSMILJÖFRÅGOR

Arbetsmiljön förändras i takt med arbetslivet, och nya utmaningar uppstår hela tiden. Med ett systematiskt arbete, där risker identifieras och åtgärdas och där ohälsa förebyggs, är mycket vunnet.

Här finns hjälp att komma igång med arbetsmiljöarbetet. Du får veta vad ett systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) innebär, hur du jobbar praktiskt med arbetsmiljön och du får tillgång till mallar och exempel: www.prevent.se/sam

Checklistor för att undersöka och åtgärda arbetsmiljön: www.prevent.se/checklistor

SATSA PÅ LEDARSKAPET

Många chefer och skyddsombud har behov av att lära sig mer om ledarskap och hur man arbetar hälsofrämjande. Genom att lyfta det som är bra och fungerar får man en friskare och effektivare arbetsplats. Prevents verktyg hjälper chefer att fokusera på de områden som är mest angelägna här och nu, snarare än att ta itu med allt på en gång. Läs mer och kom igång på www.prevent.se/ledarskap.

I webbverktyget Hälsofrämjande ledarskap finns metoder för att skapa dialog och delaktighet: www.prevent.se/halsoframjande-ledarskap

LYSSNA PÅ EN PODD OM JOBBET

Gränsen mellan jobb och fritid, konflikter, glädjeämnen, att leda hybridverksamhet och hur man får kroppen att må bra på jobbet – det är frågor vi samtalat om över en kopp kaffe i podden Jobbfika. Avsnitten är 20 minuter långa och finns där poddar finns: www.prevent.se/jobbfika

Prevent förmedlar kunskaper som hjälper företagen att förbättra arbetsmiljön. En bra arbetsmiljö innebär att alla jobbar säkert och mår bra, vilket bidrar till ökad hälsa och lönsamhet. Alla vinner på en bättre arbetsmiljö.

Vi underlättar för arbetsplatserna att skapa en god arbetsmiljö genom att informera, utbilda och ta fram användbara produkter som är till hjälp i arbetsmiljöarbetet. Vi är en ideell organisation som ägs av Svenskt Näringsliv, LO och PTK. Det innebär att allt vi gör är framtaget av fackförbund och arbetsgivare tillsammans.

Besök www.prevent.se

prevent

ARBETSMILJÖ I SAMVERKAN
SVENSKT NÄRINGS LIV, LO & PTK

Novus och Prevent

Vilka slutsatser kunde vi dra av denna rapport? Kontakta oss gärna så berättar vi mer! Du kan också boka en föreläsning av oss, genom att kontakta ida.af.robson@novus.se eller på telefon 0739-40 39 11

Novus

info@novus.se

Ida af Robson
Client Advisor

Lovisa Ekegren Scheffer
Researcher

Jan-Olof Hanson
Data Analyst

Prevent

kundservice@prevent.se

Maria Schönefeld
VD

Britta Carlström
Marknadsstrateg